

İlk Mezunlarını Verme Sürecinde 4+4+4 Eğitim Sistemini Yeniden Değerlendirmek¹

Yücel KABAPINAR², Emel ÇİLİNGİR ALTINER^{3*}, Tolga TOPÇUBAŞI⁴, Ümran ATABAŞ⁴, Buket KARADAĞ⁴

Öz

Bu araştırma, ilk mezunlarını verme sürecinde 4+4+4 eğitim sistemini yeniden değerlendirmek, bununla birlikte okula erken yaşta başlayan (60-66 ay) çocukların eğitim sürecindeki durumları ile ilgili bilgiler edinmek amacıyla yapılan bir durum çalışmasıdır. Bu çalışmada diğer araştırmalardan farklı olarak 4+4+4 eğitim sisteminin ilk mezunları olacak olan 4. sınıf öğrencileri ile ikinci mezunları konumunda bulunan 3. sınıf öğrencileri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Ayrıca çalışmada öğretmenlerin yanı sıra sürecin en yakın gözlemcileri olan velilerin görüşlerine de yer verilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinden seçilen bazı devlet ve özel okullarında görev yapmakta olan ve sınıflarında okula erken yaşta başlamış öğrenciler bulunan 27, 3 ve 4. sınıf öğretmeni ve çocuğunu okula erken yaşta başlatmış 21 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda 12 sınıf öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Bundan başka 16 sınıf öğretmeni ile çocuğu okula erken yaşta başlamış 21 veliye ise açık uçlu sorulardan oluşan anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda okula erken başlayan çocuklarla okula zamanında başlayan çocuklar arasında bilişsel, duyuşsal, psiko-motor ve kişiler arası iletişim anlamında farklar olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte çocuğunu erken yaşta okula gönderen velilerin çocuğunun bu durumdan görece pişman oldukları anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

4+4+4 eğitim sistemi,
İlkokul mezunları,
Öğretmenler,
Veliler

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 05.01.2018

Kabul Tarihi: 20.03.2018

E-Yayın Tarihi: 11.07.2018

¹ Bu çalışmanın bir kısmı 11-14 Mayıs 2016 tarihlerinde düzenlenen XV. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi ABD, Türkiye, ykabapinar@marmara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6039-0096>

³ *(Corresponding Author) Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf eğitimi ABD, Türkiye, ecilingir@cu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8085-553X>

⁴ Sınıf Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, tolga.121@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4660-8903>, atabasumran@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4720-0566>, karadagbuket@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1177-5309>

Re-Evaluating the 4+4+4 Education System in the Processing of the First Graduates

Abstract

This research is a case study aiming to re-evaluate the 4+4+4 system at the process of graduating its first students and to get information about the educational process of children who started to school at their early ages (60-66 months). At this study, unlike other researches, the effects on the 4th and 3rd grade students, who are going to be the first graduates of the 4+4+4 education system, are examined. In addition to the teachers, the views of the parents who are the closest observers of the new system are also included in this study. The research group of the study is consisted 27 3rd and 4th grade teachers who work in public and private schools and have students starting school at early ages in Istanbul, and 21 parents whose children started to school at an early age. Study is conducted with semi-structured interviews with 12 teachers and questionnaires consisting of open-ended questions answered by 16 teachers and 21 parents. As a result of the study, significant difference is detected at the cognitive, emotional, psychomotor and interpersonal communication skills of children who started school early ages and children who started at school in 66 months and over. Furthermore, most of the parents who let their children start to school in the early ages are observed to regret their decision.

Keywords

4+4+4 education system,
Elementary of graduates,
Teachers,
Parents

Article Info

Received: 01.05.2018

Accepted: 03.20.2018

Online Published: 07.11.2018

Giriş

Her insanın kendine özgü bir hedefi, değeri, inancı ve deneyimleri vardır. Bu özellikleri yoluyla kendine bir tutum belirler, hayatı anlamaya ve yorumlamaya çalışır. İnsanın hayattan beklentilerinin olması, bir tutumunun olması onun bir felsefesi olduğunu gösterir. Nasıl bir insanın felsefesi varsa, ülkelerin, kurumların, toplulukların da bir felsefesi vardır. Her kurum, kuruluş veya ülke felsefesini, kendi içinde barındırdığı insanlara aktarmak, onların tutumunu etkilemek amacıyla çeşitli yollar kullanır. Bunlardan birisi de eğitimidir. Bir ülkenin eğitim felsefesi o ülkenin yöneticilerinin belirlediği eğitime yön veren amaçlarının nasıl şekilleneceğine ve eğitim uygulamalarına kılavuzluk eden bir alandır (Fidan ve Erden, 1998; s.106). Eğitim felsefesinin, eğitimi yönlendirici ve hangi amaca göre insanların nasıl yetiştirileceğine dair rehberlik edici yönleri vardır. Dolayısıyla çağın gerektirdiği teknolojideki, bilimdeki, sanattaki ve toplumsal alandaki gelişmeler ve ilerlemeler ile birlikte ülke politikaları ve ülkedeki tüm sistemler de etkilenmektedir. Nitekim bu hızlı gelişim ve ilerlemelerle birlikte eğitimin amacı da güncellenmiştir. Günümüzde eğitim kurumlarının genel olarak ortak amacı; bilimsel, teknolojik ve sosyal değişmelere ayak uydurabilen ve bilişsel, duyuşsal, bedensel ve sosyal yönlerden gelişmiş bireyler yetiştirmektir (Aybek ve Arslan, 2015). Bu yüzden birçok ülke çağa ayak uydurmak adına eğitim sistemlerini yenilediği gibi Türkiye de 2012 yılında eğitim sisteminde yaptığı değişiklikle yeni bir döneme girmiştir. Bu dönemdeki uygulama şu şekilde değiştirilmiştir: Zorunlu eğitim 12 yıldır ve 4+4+4 şeklindedir. Böylelikle öğrencilerin eğitim sürelerini yükseltmeyi amaçladıklarını belirten Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2012a; s. 3) aynı zamanda bu yeni güncellenmiş eğitim uygulamasının bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin gerektirdiği yönlendirmeyi mümkün kılacağını ifade etmiştir.

Öğrencilerin 2012 öncesindeki eğitim sistemiyle ülkedeki genç nüfusu gerekli bilgi ve becerilerle donatmanın mümkün olmadığından hareketle ortaya çıkan 4+4+4 eğitim sistemiyle öğrencilerin ilkokula başlama yaşları da değiştirilmiş ve artık 60-66 aylık öğrencilerin ilkokula başlama dönemi ortaya çıkmıştır. 21.07.2012 tarihinde çıkarılan resmi gazetede yayınlanmış, MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin ilgili maddesi şu şekildedir:

İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın Eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir. Yaşça kayıt hakkını elde eden, ancak bedenlen veya zihnen yeterince gelişmemiş olup okula uyum sağlayamayan 66 ay ve üzeri çocuklar da Kasım ayı sonuna kadar sağlık kurumlarından verilen bedenlen veya zihnen gelişmemiş tıbbi tanılı rapor üzerine okul öncesi eğitime yönlendirilebilir veya kayıtları bir yıl ertelenebilir (MEB, 2012b, md. 15).

Bu yönetmelikle birlikte 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren öğrenci yaş grupları dikkate alınmadan farklı yaş gruplarındaki (60-66 ay, 72 ay) öğrenciler aynı sınıfta eğitim-öğretim almaya başlamıştır. 1983-1985 eğitim-öğretim yılında beş yaş çocuklarının ilköğretime alınmaları denenmiş ve bu uygulama başarısız olmuştur (Kartal, 2013). Bu bilinçle çocuğunu erken yaşta okula göndermek istemeyen 70.861 veli 2013 yılında sağlık raporu olarak çocuğunu ilkokula başlatmamıştır [Eğitim Reformu Girişimi (ERG), 2013]. Çocuğu için böyle bir rapor almak istemeyen aileler ise çocuğunu okula göndermeye mecbur bırakılmıştır. Sistemin değişmesiyle ortaya çıkan yeni yasaya göre, 66 ayını doldurmasına rağmen okula başlamayan raporsuz öğrencilerin ailelerine, çocukların okula gitmediği gün başına 15TL para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

Bu yasalar neticesinde farklı yaş gruplarının aynı sınıfta olması mecburi bir hal almıştır. Bu durum farklı gelişim özelliklerine sahip öğrencilerin aynı ortamda eğitim almalarını ve aynı değerlendirme süreçlerine maruz kalmalarına neden olmuştur. Örneğin; Senemoğlu (2011) çocuklarda altı yaş ve üzeri yaşlarda küçük kas gelişimlerinin ve ince kas koordinasyonlarının tamamlanacağını belirtmiş ve bu tür becerileri gerektiren etkinlikleri kolayca yapabildiklerini ifade etmiştir. 4+4+4 ile birlikte 60-66 ay grubu öğrencilerin bu gelişim dönemine erişemedikleri için diğerlerine göre daha geride kalacakları düşünülmektedir.

Son yıllardaki 4+4+4 eğitim sistemini inceleyen araştırmalara bakıldığında Aykaç, Kabaran, Atar ve Bilgin (2014), ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte yaşadıkları sorunları değerlendirilmeyi amaçladıkları çalışmalarında öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin birçok uyum, hazır bulunuşluk, ders ve disiplin problemleri yaşadıkları belirtilmiştir. 60-66 aylık öğrencilerin okula hazır bulunuşlukta sosyal uyum düzeylerinin incelendiği bazı çalışmalarda farklı yaş grupları arasında uyum açısından anlamlı farklılıklar bulunmuş ve uyum sorunu en fazla 60-66 aylık ile 67 ve üzeri aylık çocukların birlikte eğitim gördüğü sınıflarda tespit edilmiştir (Kahramanoğlu, Tiryaki, Canpolat, 2015; Canbulat, 2017). Bir diğer araştırma sonucunda ise öğretmenler, yeni sisteme hazırlık yapılmadan geçildiğini, bu eksiklik yüzünden farklı yerlerde aksaklıklara sebep olduğunu, farklı yaş grubundaki öğrencilerin farklı sorunları olduğunu, öğrenciler içinde dezavantajlı grupların oluştuğu, dezavantajlı başlayan çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal hazır bulunuşluk açısından farklı sorunlar yaşadıklarını ve okuma yazma öğrenimi için temel olan becerileri tam olarak gösteremediklerini belirtmişlerdir (Uzun ve Alat, 2014).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların genellikle 4+4+4 eğitim sisteminin eğitim hayatına geldiği ilk yıllarla ilgili olduğu ve özellikle 1. sınıf öğrencileri ve öğretmenleri üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu çalışma ile 2015-2016 eğitim öğretim yılında ilk mezunlarını verecek olan 4+4+4 eğitim sistemine yeniden bakılarak dördüncü sınıf ve üçüncü sınıf öğretmenlerinin ve çocuğunu erken yaşta okula göndermiş velilerin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okula erken başlayan çocukların (60-66 ay) potansiyellerinin (bilişsel, duyuşsal, psiko-motor, iletişim ve sosyal ilişkiler) 72 ay ve üzerindeki çocuklar ile karşılaştırma sonuçları nasıldır?
2. Okula erken başlayan çocuklarda karşılaşılan ilginç durumlar (öğretmenlerin öğrencileriyle ilgili olarak daha önceki yıllarda karşılaşmadığı durumlar, velilerin varsa daha büyük çocuklarında karşılaşmadığı durumlar) nelerdir?
3. Velilerin çocuklarının bugünkü durumlarını düşündüklerinde verdikleri karara ilişkin düşünceleri nasıldır?
4. Velilerin çocukların okula erken yaşta başlamasından dolayı oluştuğunu düşündükleri bir olay ya da durum varsa nasıldır?
5. Velilerin bir çocukları daha olsa/ varsa onu da 5 ile 5.5 yaş aralığında okula erken kayıt ettirmeye ilişkin görüşleri nasıldır?

Yöntem

İlkokul düzeyinde ilk mezunlarını verme sürecinde 4+4+4 eğitim sistemine yeniden bakmak amacıyla yapılmış bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması bir konuyu kendi gerçekleştiği çevresinde tüm yönleriyle, derinlemesiyle ve sistematik bir şekilde inceleyen bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2005; s. 277).

Araştırma Grubu

2015-2016 eğitim öğretim yılında devlet ve özel okullarında görev yapmakta olan ve sınıflarında okula erken yaşta başlamış öğrenci bulunan 3. ve 4. sınıf öğretmenleri ve bu okullarda öğrenim görmekte olan okula erken yaşta başlamış öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme çeşidi ilkelerine göre seçilen çalışma grubunda 27 sınıf öğretmeni ve 21 veli bulunmaktadır. 27 sınıf öğretmenin 17'sine anket formu uygulanmış, 10'u ile ise görüşme yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin 17'si kadın 11'i erkektir. Bu sınıf öğretmenlerin dokuzu 40 yaş ve üstü, altısı 36-40 yaş arası, dördü 31-35 yaş arası, dördü 26-30 yaş arası ve dördü ise 20-25 yaş arasıdır. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılları incelendiğinde sekizi 20 yıl ve üstü, ikisi 16-20 yıl arası, ikisi 11-15 yıl arası, dokuzu 6-10 yıl arası ve altısı ise 1-5 yıl arasıdır. Öğretmenlerin 22'si eğitim fakültesi mezunu, beşi diğer fakülte ve yüksekokullardan mezun olmuştur. Dört sınıf öğretmeni lisansüstü, 22 sınıf öğretmeni lisans, biri ise ön lisans mezunudur. On sınıf öğretmeni 4. sınıfı, 17 sınıf öğretmeni ise 3. sınıfı okutmaktadır. Bu öğretmenlerin dördü özel okulda, 23'ü devlet okulunda çalışmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama araçları olarak öncelikle öğretmen anket formu daha sonra görüşme ve veli anket formu kullanılmıştır. Görüşme ve anket sorularının elde edilmesi sürecinde araştırmacılar literatür tarayarak soru havuzu oluşturmuştur. Bu soru havuzundan uzman görüşleri alınmış elemeler yapılarak görüşme ve anket soruları 8 soruya indirgenmiştir. Bunun yanında veliler içinse 4 sorudan oluşan bir anket elde edilmiştir. Bu elemeler soruların anlaşılabilirliğine, açıklığına, araştırmanın amacına hizmet edip etmemesine göre yapılmıştır. Daha sonra bu görüşme ve anket soruları uzman görüşleri alınıp son hali verilerek araştırmacılar tarafından öğretmenlere sunulmuştur. Sorulardan anlaşılmayan noktaları belirlemiş ve tekrar bir araya gelerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve nihai görüşme ve anket formuna ulaşılmıştır.

İşlem

Soruların son hali ile 2015-2016 eğitim öğretim yılında İstanbul ilindeki biri özel üçü devlet okulu olmak üzere 4 farklı okula gidilerek uygulama süreci başlamıştır. Her bir araştırmacı bir okulda görev alarak yaklaşık 5-6 öğretmene görüşme yapmış ve anket formunu uygulamış, her bir okuldaki yaklaşık 5 veliye ulaşılarak anket formunun yapılmasını istemiştir. Elde edilen veriler tüm araştırmacılar tarafından bir araya getirilerek transkriptleri yapılmış ve analiz sürecine geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler bir araya getirilerek veri analizi sürecine başlanmıştır. Ses kayıt cihazında bulunan görüşme verileri yazıya geçirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Öncelikle araştırmacılar bir araya gelmiş, transkript edilmiş veriler üzerinde kodlamalara yaparak temalar oluşturmuşlardır. Bunun ardından söz konusu sınıflandırma sistemi kullanılarak anket formuna, görüşme sorularına ve veli anketine verilen yanıtlar araştırmacılar arasında değiştirilerek çözümlenmiş veriler bir kez de diğer araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Daha sonra bu kodlamalar arasındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Bunun sonucunda açık uçlu anketin tutarlılığı 0.92, görüşmenin tutarlılığı 0.88, veli anketinin tutarlılığı da 0.90 olarak bulunmuştur. Bu bulguya göre yapılan analizin iç güvenilirliği sağladığı söylenebilir. Bu veriler sunulurken kullanılan ÖA 'Öğretmen Anketi', ÖG 'Öğretmen Görüşmesi', VA ise 'Veli Anketi' anlamına gelmekte olup, yanlarında sunulan rakamlar ise öğretmenlere ve velilere kodlama sürecinde verilen numarayı göstermektedir.

Bulgular

Okula erken başlayan çocukların (60-66ay) potansiyellerinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor, iletişim ve sosyal ilişkiler bakımından 72 ay ve üzerindeki çocuklarla karşılaştırmaları öğretmenlerden istenmiştir. Bu doğrultuda her bir boyuta göre anket ve görüşme sorularına verilen cevaplar şöyledir:

Bilişsel Boyutlar

Bu boyuta ilişkin anket form ile görüşmeden elde edilen veriler analiz edilmiş ve sonuçları aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Okula erken başlayan çocukların bilişsel potansiyelleri

Anket formdan elde edilen verilere göre (n=17)		Görüşme sorularından elde edilen verilere göre (n=10)	
Bilişsel Potansiyel	f	Bilişsel Potansiyel	f
Dikkat süreleri kısa	13	Akademik başarıları düşük	5
Akademik başarıları düşük	10	Zihinsel faaliyetlere katılım az	5
Zihinsel faaliyetlere katılım az	8	Dikkat süreleri kısa	3
Okuma yazma kötü	4	Okuma- yazma kötü	3
Zihinsel olarak algılamada sıkıntılı	1	Akademik anlamda diğerleriyle aynı seviyede	1
Nadir olarak küçük yaşlarda başarılı olanlar var	1	Matematik dersinde sıkıntı	1
Akademik başarıda sorun yaşanması	1	Algılamada sıkıntılı	1
Soyut düşünmede zorlananlar var	1	Yorum yapamama	1
Toplam	39	Toplam	20

Tablo 1’de öğretmenlerin okula erken başlayan öğrencilerin bilişsel anlamdaki potansiyelleri ile ilgili görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre öğrencilerin bilişsel potansiyelleriyle ilgili en sık söylenen görüşler “*Dikkat süreleri kısa*”, “*Akademik başarıları düşük*”, “*Zihinsel faaliyetlere katılım az*” ve “*Okuma yazma kötü*” boyutlarıdır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde de öğrencilerin bilişsel potansiyelleriyle ilgili benzer görüşler ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde bu boyutlara benzer olarak “*Akademik başarıları düşük*”, “*Zihinsel faaliyetlerde geri*”, “*Dikkat sürelerinin kısa olması*” boyutları yer almaktadır. Öğretmenlerin okula erken yaşta başlayan çocukların bilişsel potansiyelleri ile ilgili anket ve görüşmelerde sıklıkla söylenen boyutlara bakarak ve benzer sonuçlardan yola çıkarak, okula erken başlayan çocukların diğer çocuklara göre genel anlamda akademik başarı olarak daha düşük olduğu, dikkat sürelerinin daha kısa olduğu ve derse katılımlarının daha düşük olduğu söylenebilir. Bu durumla ilgili ÖA3 ve ÖG7 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖG7. Şimdi okula erken yaşta başlayan öğrenciler genel anlamda tabii ki başarısı düşük oluyorlar. Çünkü zihinsel olarak o olgunluğa erişmemişler. Dikkat süreleri kısa oluyor. Dikkatlerini toplamak cidden çok zor oluyor. Ayrıca derse katılımları da çok düşük.

ÖA3.

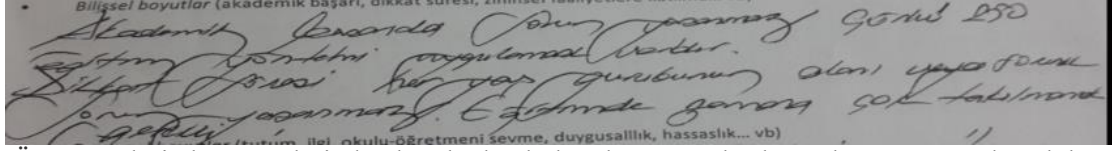
*Bilişsel boyutlar (akademik başarı, dikkat süresi, zihinsel faaliyetlere katılma... vb)
Bilişsel boyutta 72 ay üzerindeki çocuklar arasında en çok fark olacağı açıktır. Akademik başarıları 72 aya göre düşük ol-
sunlar, dikkat süresi daha az olmaktadır ve hep aynı oyunlara
isteklidir, 72 aya göre derse katılım süresi azalmaktadır.*

Öğretmenlerimiz okula erken yaşta başlayan çocukların zihinsel olarak yeterli olgunluğa sahip olmadığını düşündüğü için diğer çocuklara göre dikkat süreleri ve algılamada sıkıntı yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerle yapılan anketlerde okula erken yaşta başlayan öğrencilerin bilişsel potansiyelleri ile ilgili olarak olumsuz ifadelerin aksine olumlu görüşler de söylenmiştir. Öğretmenlerle yapılan ankette “Nadir olarak küçük yaşlarda başarılı olanlar var”, “Akademik başarıda sorun yaşanmaz” boyutları, öğretmenlerle yapılan görüşmede de “Akademik anlamda diğerleriyle aynı seviyede”

boyutları okula erken yaşta başlayan öğrencilerin akademik anlamda geri olmadığını ifade eden boyutlardır. Bu durumla ilgili ÖA16 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖA16.

Öğretmenlerin bu görüşlerinden hareketle okula erken yaşta başlayan her çocuğun da çok kötü durum da olduğunu söylemek doğru olmaz. Okuma yazmaya geçmede, algılamada sıkıntı yaşamayan öğrenciler de mevcuttur. Fakat bu öğrenciler bilişsel anlamda olmasa da farklı boyutlarda yaşadıkları sıkıntılar diğer boyutlarda dile getirilecektir.

Duyuşsal Boyutlar

Birinci problemin alt boyutlarından olan duyuşsal boyutlar hakkında yapılan anket ve görüşmeden elde edilen veriler analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Okula erken başlayan çocukların duyuşsal potansiyelleri

Anket (N=17)		Görüşme Soruları (N=10)	
Duyuşsal Potansiyel	f	Duyuşsal Potansiyel	f
Diğer çocuklara göre daha duygusal olma	11	Diğer çocuklara göre daha duygusal olma	4
Daha fazla ilgi ve sevgi bekleme	9	Sürekli oyun oynama isteği	3
Sürekli oyun oynama isteği	5	Okula gelmek istememe	3
Başarısızlık duygusu yaşama	3	Daha çok anne baba isteme	2
Okula gelmek istememe	3	Öğretmenlerini seviyorlar	2
Aileden ayrılmak istememe	2	Özel okullarda bu sıkıntılar çözülüyor	1
Daha bebeksi ve çocuksu	2	Derse ilgileri az	1
Okula severek gelme	2	Öğretmen onlar için anne-baba gibi	1
Dersten sıkılma ve ilgisizlik	2		
Öğretmeni sevmeme	1		
Toplam	40	Toplam	17

Tablo 2’de öğretmenlerin okula erken başlayan öğrencilerin duyuşsal özellikleri ile ilgili görüşleri yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan bulgulara göre öğrencilerin duyuşsal özellikleri ile ilgili en sık söylenen görüşler “Diğer çocuklara göre daha duygusal olma”, “Daha fazla ilgi ve sevgi bekleme” ve “Sürekli oyun oynama isteği” boyutlarıdır. Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerle yapılan görüşmelerde de öğrencilerin duyuşsal özellikleriyle ilgili benzer görüşler ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde bu boyutlara benzer olarak “Diğer çocuklara göre daha duygusal olma”, “Daha fazla oyun istiyorlar” boyutları yer almaktadır. Öğretmenlerin benzer söylenen görüşlerinden yola çıkarak okula erken yaşta başlayan çocukların diğer öğrencilere göre daha duygusal ve ilgiye muhtaç olduğu söylenebilir. Bununla birlikte okula erken başlayan öğrencilerin sürekli oyun oynamak istemeleri onların henüz oyun çağında olduklarının da bir göstergesidir. Bu durumla ilgili ÖA16 ve ÖG2 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖA16.

Duyuşsal boyutlar (tutum, ilgi, okulu-öğretmeni sevme, duygusallık, hassaslık... vb)
 Daha duygusal ve hassastırlar. Biraz daha fazla dagnıketırlar.
 Öğretmenlerıne daha fazla yakın olmak ıstıyorlar.

ÖG2. Diğer öğrencilere nazaran daha duygusal oluyorlar. Oyunlarda arkadaşlarına daha çok kırılıp, küsüyorlar. Bunun dışında sürekli dersten çok oyun oynamaya karşı çok istekli oluyorlar.

Tablo 2 incelendiğinde hem anketteki hem de görüşmede biraz önce bahsedilen boyutların dışında daha az tekrarlanmış benzer boyutlar da vardır. Öğretmen anketlerinde ifade edilen “Okula gelmek istememe”, “Aileden ayrılmak istememe” boyutları ile öğretmen görüşmelerinde ifade edilen “Okula gelmek istememe”, “Daha çok anne baba isteme” bu benzer boyutlardandır. Öğretmenlerin yapılan anket ve görüşmelerinde bu durumla ilgili ifade ettikleri; okula erken yaşta başlayan öğrencilerin okula karşı olumsuz tutum geliştirdiğini gözler önüne sermektedir. Okula erken yaşta başlayan öğrenciler okula uyum sağlamakta zorlanarak ailelerinden ayrılmak istememektedirler. Bu durumlarla birlikte okula erken yaşta başlayan çocukların duygusal anlamdaki sıkıntılarından birisinin de öğretmenlere yapılan anketlerde üç öğretmen “Başarısızlık duygusu yaşama” olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumlarla ilgili ÖA9 ve ÖG2 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖA9.

* Duyuşsal boyutlar (tutum, ilgi, okulu-öğretmeni sevme, duygusallık, hassaslık... vb)
 Öğrenci derse karşı ilgisi az olduğundan konuları tam olarak kavrayamamakta
 buna bağlı olarak motivasyonu düşmektedir. Derste sıkıldığı için okula gelmek
 istememektedir. Kendisinde düşük benlik algısı oluşturmaktadır. Bu süreçte başarı
 duygusunu tadamayan öğrenci ileriki dönemlerde eğitim aşamasında büyük
 zorluklar yaşamaktadır.

ÖG2. Bir öğrencim dersten her sıkıldığında ben annemi istiyorum diyerek ağlıyor. Annesini çok özlediğini, dersten sıkıldığını annesinin yanına gitmek istediğini söylüyor. Ben de bir kaç sefer annesini arayarak okula çağırdım, annesini görünce ona sarılarak eve gitmek istediğini, okuldan sıkıldığını söylemişti.

Bu durumlardan farklı olarak öğretmenlerle yapılan görüşmelerde bir öğretmen okula erken yaşta başlayan öğrencilerin duygusal özellikleri ile ilgili; özel okulda okuyan öğrencilerin duygusal anlamda sıkıntı yaşamadığını, bu sıkıntının Milli Eğitim'e bağlı okullarda okuyan öğrencilerde ortaya çıktığını dile getirmiştir. Bu durumla ilgili ÖG1 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖG1. Özel okullarda okuyan öğrenciler okula erken yaşlarda başlasalar bile duygusal olarak zarar görmezler. Öğretmenleri, velisi, diğer öğretmenleri çocukla alakadar olacakları için bu konuda sıkıntı olmaz ama MEB kısmında bu çocukların harcandığını düşünüyorum.

Psiko-motor Boyutlar

Birinci problemin üçüncü alt boyutu olan psiko-motor boyutlar (fiziki yeterlilik, etkinliklere katılma, küçük-büyük kasları kullanma) hakkında yapılan anket ve görüşmeden elde edilen veriler analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Okula erken başlayan çocukların psiko-motor potansiyelleri

Anket (N=17)		Görüşme Soruları (N=10)	
Psiko-motor Potansiyel	f	Psiko-motor Potansiyel	f
Küçük kaslarda yeterli olmama	12	Fiziki olarak yeterli olmama/geri kalma	6
Yazı yazmada sorun yaşama	7	El kaslarının yeterince gelişmemiş olması/küçük kasları kullanmada sorun yaşama	4
Makas kullanmada ve defter düzenini anlamada sorunlar	6	Oyunları kaybetme/başarı duygularının olumsuz etkilenmesi/grup dışı kalma	3
Fiziksel olarak yeterli olmama/ Fiziksel etkinliklerde yetersiz olma	9	Derslere karşı isteksizlik/Oyun yaşında olma/Dikkat sürelerinin az olması	3
Fiziksel etkinliklere daha az katılma/sıkılma/geri kalma	5	Sanatsal/sosyal faaliyetlerde başarılı olma	2
Temel bakım becerilerinin yetersizliği	2	Yazma hızlarının sınıfın gerisinde olması	1
Sınırlı boyama, resim yapma, kalem tutma becerilerinin gelişmemiş olması	2		
Fiziki gelişim genetik ve çevre ile ilgili bir durumdur, etkinliklere katılım ise öğretmenin motive etmesi ile olur	1		
Psiko-motor açıdan çok zorlanmıyorlar, ama sportif etkinliklerde biraz daha fazla çalışmaları gerekiyor.	1		
Toplam	45	Toplam	19

Tablo 3'te görüleceği üzere öğretmenlerin ankette ve görüşmede en sık ifade ettikleri “küçük kasların gelişiminin yeterli olmaması” (f=12) ve “fiziki olarak yeterli olmama” (f=6) boyutlarıdır. Her iki boyut da fiziki gelişimin yeterli bulunmadığını ve erken başlayan öğrencilerin ilköğretim için gereken fiziki şartlara özellikle küçük kasların gelişimi açısından sahip olmadığının sıklıkla belirtildiğini göstermektedir. Yine sıklıkla dile getirilen yazı yazmada, makas kullanmada, defter düzeninde yaşanan sorunlar “fiziki olarak yeterli olmama” boyutuna paraleldir. Bu konuda katılımcı öğretmenlerden ÖA15 görüşünü şöyle ifade etmiştir.

ÖA15.

Fiziki olarak, çoğunluğu yeterli kilo ve boy sahip değiller. 1. ve 2. sınıfta makas tutma ve kesme etkinliklerinde zorlanıyorlar. Etkinliklerde sabote sıkılıyorlar. Zorlandıklarında, mücadele etmeden yardım istiyorlar.

Bu görüşlere dayanarak psiko-motor düzeyde yaşanan en büyük sorunun küçük kasların yeterince gelişmemiş olmasına bağlı olarak yazı yazmada ve etkinlikleri yaparken yaşanan zorluklar olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca bu durumun öğrencilerde “Özgüven/öz yeterlilik duygusu geliştirememe” şeklinde belirtilen sorunlara yol açtığı öğretmenler tarafından anketlerde ve görüşmelerde belirtilmiştir. Öğretmenlerden ÜG1 bu konudaki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir.

ÜG9. *Geri kaldıklarında özgüven eksikleri oluyor ve dönem dönem içlerine kapanmaya başlıyorlar.*

Bunların yanında oyunları kaybetme, başarı duygusunun olumsuz etkilenmesi, grup dışı kalma ve özgüven/öz yeterlilik duygularını geliştirememe sorunları dile getirilen duygusal boyutta yaşanan sorunlardır. Olumlu görüşlerden Küçük yaş grubundaki öğrencilerin etkinliklere katılmaya istekli olmaları ve sanatsal/sosyal faaliyetlerde başarılı olmaları görüşleri görüşmelerdeki öğretmenler tarafından ifade edilmiştir ve frekansı dördüttür. Bu görüşler çerçevesinde küçük yaş grubundaki öğrencilerin etkinliklere ve sanatsal faaliyetlere karşı ilgili ve hevesli olabildiklerini söyleyebiliriz. Bunun yanında anketlere katılan öğretmenlerden bir kişi görüşünü “Fiziki gelişim genetik ve çevre ile ilgili bir durumdur, etkinliklere katılım ise öğretmenin motive etmesi ile olur.” şeklinde ifade ederek etkinliklere katılmada

yaş gurubuna değil öğretmenin motive edici yaklaşımına ve fiziki gelişimde genetik ve çevre faktörlerinin önemine değinmiştir.

İletişim ve Sosyal İlişkiler Boyutu

İletişim ve sosyal ilişkiler boyutu hakkında yapılan anket ve görüşmeden elde edilen veriler analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 4'te aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

Tablo 4. Erken yaşta okula başlayan öğrencilerin iletişim ve sosyal ilişkiler boyutları açısından değerlendirilmesi

Anket (N=17)		Görüşme Soruları (N=10)	
İletişim ve Sosyal İlişkiler	f	İletişim ve Sosyal İlişkiler	f
Çabuk Kırılma/Küsme/ Kıskançlık/Yenilgiyi Kabullenememe	9	Oyunda geri planda kalma/uyum sağlayamama	5
Lider olamama	8	Liderlik özelliğini ortaya koyamama/ Oyunda lider olamama	4
Oyunlarda istenmeme /Arkadaşları tarafından dışlanma	6	Arkadaşlık ilişkilerinde sorun yaşama	3
Daha az iletişim kurma	4	Yaşla ilgili olduğunu düşünmüyorum/kişiliğe bağlı	3
Arkadaşlık ilişkilerinde sıkıntı yaşamama	2	Öğretmen, idareci ve personelle iletişim sorunu yaşama	2
Okulda kime nasıl davranacaklarını bilmeme	2	Kendini ifade edememe	2
Arkadaşlık kurma öğrencinin şimdiye kadar getirdiği alışkanlıklar ve ailenin tutumu ile ilgilidir	2	İlk başta çekingenlik oluyor, sonradan uyum sağlıyorlar	1
Ailenin çocuğun yaşının küçük olduğunu sürekli vurgulaması sorun yaşatabilir.	1		1
Toplam	36	Toplam	20

Tablo 4'te ankette “Çabuk Kırılma/ Küsme/ Kıskançlık/ Yenilgiyi Kabullenememe” görüşmede ise “Oyunda Geri Planda Kalma/ Uyum Sağlayamama” boyutlarının en fazla dile getirilen boyutlar olduğu görülmektedir. “Çabuk Kırılma/ Küsme/ Kıskançlık/ Yenilgiyi Kabullenememe” görüşünün 17 öğretmenin katıldığı ankette dile getirilme frekansı 9'dur. Buna göre yaşanan en büyük sorunun oyunlarda meydana gelen hep kazanmak isteme ve yenilgiyi kabullenememe, çabuk kırılma ve arkadaşlarını kıskanma davranışları olduğunu söyleyebiliriz. Birçok öğretmen erken başlayan çocukların kendilerinde var olsa bile liderlik özelliklerini gösteremediklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenlerden ÖG10 bu durumu şöyle dile getirmiştir.

ÖG10. Liderlik özelliklerini ortaya koyamazlar. Belki kendi yaşlıları içinde liderlik özelliklerini ortaya koyabilir ama kendinden büyük çocuklarda bu şeyi sağlayamaz.

Aynı zamanda yaşıt olmadıkları öğrencilerle oynadıkları oyunlara uyum sağlayamama ve geri planda kalma sıklıkla ifade edilen boyutlardan bir başkasıdır. Öğretmenlerin belirttiklerine göre bu öğrenciler oyunlarda çabuk kırılma, küsme, kıskançlık gibi davranışlar göstermekte ve arkadaşlık ilişkilerinde sorunlar yaşamaktadırlar. Katılımcılardan ÖA1 bu konuda aşağıdaki görüşleri ifade etmiştir.

ÖA1.

Arkadaşlık ilişkileri zayıf oluyor. Küçük oldukları için büyükler onları yönetme almak istemiyorlar. Çocuklar arasında bir kere oy bile fark ederken bir yıl gibi bir sürede oynayacakları oyunlarda farklılaşıyor. Oyunlarda asla lider olmuyorlar. Okul personeliyle de ilişkileri zayıf. Kime nasıl davranacaklarını, nasıl konuşacaklarını bilmiyorlar.

Bunun yanında arkadaşlık kurma ve oyuna uyum sağlama özelliklerinin yaşla ilgili olmayıp, çocuğun okula gelinceye kadar getirdiği alışkanlıklar ve kişilik özellikleri ile ilgili olduğunu belirten görüşler de dile getirilmiştir. Bu durum yapılan ankette ÖA14 tarafından şu şekilde değerlendirilmiştir.

ÖA14. İletişim ve sosyal ilişkiler bağlamında ele alacak olursak arkadaşlık ilişkisi çocuğun şimdiye kadar getirmiş olduğu alışkanlıklar neticesi olduğu için çocuğun bundan önceki almış olduğu aile içi davranış tutumuyla alakalıdır. Fakat 72 aya göre daha az iletişim kurmaktadır.

Görüşmede belirtilen “Yaşla ilgili olduğunu düşünmüyorum/ kişiliğe bağlı” görüşleri bu görüşle paralellik göstermektedir. Yine küçük yaş grubundaki öğrencilerin okulda kime nasıl davranacaklarını bilemedikleri, kendilerini ifade edemedikleri, personel, müdür ve öğretmenle iletişim sorunları yaşadıkları ifade edilmiştir. Bu görüşler çerçevesinde iletişim ve sosyal etkileşim boyutunda kendini ifade edememekten ve okul ortamını çabuk tanıyamamaktan kaynaklanan birçok sorun yaşandığı görülmektedir. Olumlu olarak ise görüşmede ve ankette bulunan “Arkadaşlık ilişkilerinde sıkıntı yaşamama” görüşü ortaktır. Bu çerçevede okula erken gönderilen öğrencilerin arkadaşlık kurmada zorlanmadıkları ancak kendilerini ifade ederken zorlandıkları bazı öğrencilerin ise daha sosyal bir kişilik yapısına ve çevreye sahip olmalarından dolayı zorluk yaşamadıkları söylenebilir.

İkinci araştırma probleminde yer alan okula erken başlayan çocuklarda karşılaşılan ilginç durumların neler olduğuna dair öğretmenlerin anket ile görüşmeye verdikleri yanıtlar analiz edilmiş ve sonuçları aşağıda Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Okula erken yaşta başlayan çocuklarla ilgili karşılaşılan ilginç durumlar

Anket (N=17)		Görüşme Soruları (N=10)	
Yaşanan İlginç Durumlar	f	Yaşanan İlginç Durumlar	f
Çocuğun derste uyuması	4	Yazamama	2
Eve gitmek isteme	3	Daha bebeksi davranışlar	2
Çocuğun sıradan düşmesi	1	Çocuğun derste uyuması	1
Öğretmen uyardığında küsmeye ve ağlama	1	Okul saatlerine uymama	1
Yalan söyleyerek dersten kaçma	1	Kurallara uymama	1
Defter düzensizliği	1	Sürekli çılgılık atma	1
Altına kaçırma	1	Altına kaçırma	1
Çocuğun derste uyuması	1	Yaşanmış ama hatırlamıyorum	1
		Başarı durumu çok iyiden çok kötüye düşmesi	1
Toplam	12	Toplam	11

Tablo 5’te öğretmenlerin okula erken başlayan öğrencilerde karşılaştıkları ilginç durumlar yer almaktadır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmasında ortaya çıkan verilere göre “çocuğun derste uyuması” ve “eve gitmek istemesi” öğretmenlerin sıklıkla karşılaştıkları ilginç durumlardandır. “Çocuğun derste uyuması” görüşmede de söylenen ilginç durumlar arasındadır. Bu durumda öğretmenlerin okula erken yaşta başlayan çocuklarda bu sorunu sıklıkla yaşadıklarını göstermektedir. Bu yaştaki çocukların ders ilgisini çekmemesi ve ya ağır etkinliklerle yorulmasından kaynaklı derslerde sürekli uyudukları söylenmektedir. Bu durumla ilgili görüşme yapılan öğretmenlerden ÖA17 düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖA17.

6. Okula erken başlayan çocuklar özelinde ilginç/beklenmeyen bir durumla karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız birini detaylarıyla açıklayınız.

Uyuyan çok fazla öğrenciler vardı. Sıradan düşen, her zil çaldığında eve gitmek isteyen. Aile ile işbirliği yapılarak durumları aşıldı.

Öğretmenlerle yapılan ankette en çok söylenen ilginç vakalardan diğeri ise “eve gitmek isteme” davranışıdır. Bu öğrencilerden bazıları okulu sıkıcı ve yorucu buldukları ve ya aileye özleminden kaynaklı

sürekli eve gitmek istediklerini söylemektedirler. Bu durumla ilgili anket uygulanan öğretmenlerden ÖA12 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖA12. Bir öğrencim aile bireylerini çok özlediğini ve bu yüzden eve gitmek istediğini söylemişti. Öğrencimi annesiyle telefonla görüşürdükten sonra istekleri doğrultusunda babası, babaannesi ve dedesi ile görüşürüp yatıştırarak eve gitmekten vazgeçmesini sağladım.

Tablo 5 incelendiğinde hem anketteki hem de görüşmedeki bazı yanıtlarda benzerlikler vardır. Fakat çoğu birbirinden farklı davranışlardır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin yaşadığı benzer ilginç durumların “yazamama” olduğunu görmekteyiz. Okula erken yaşta başlayan çocukların gelişim özellikleri diğer öğrencilere göre geride olduğu için ve el kaslarının yeterince gelişmemesinden kaynaklı yazma konusunda çok sıkıntı çekerler. Sürekli yorulduklarını söyleyerek yazmak istemediklerini ifade ederler. Bununla ilgili anket uygulanan öğretmenlerden ÖG5 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖG5. İlginç bir olay olarak bir öğrencim yazı yazmakta çok zorlanıyor. Çocuk yazamıyor. Yazdığına da bileğim ağrıdı diyor.

Okula erken yaşta başlayan çocuklarda görülen ilginç davranışlardan bazıları da “öğretmen uyardığında küsme ve ağlama”, “daha bebeksi davranışlar” dır. Bu durumdan da şunu anlıyoruz ki okula erken yaşta başlayan çocuklar dikkat çekmek için yaşından küçük davranışlar göstermektedirler.

Okula erken yaşta başlayan çocuklarda görülen ilginç davranışlardan bir başkası da “altına kaçırmama” davranışdır. Görüşmede de bu durumun yaşandığı başka bir öğretmen tarafından söylenmiştir. Bu durumdan da okula erken yaşta başlayan öğrencilerin temel bakım ve becerilere tam anlamıyla sahip olmadıklarını görmekteyiz. Bununla ilgili ÖG6 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

ÖG6. Evet karşılaştım. Şöyle bir durum oldu. Yaşı zaten küçük olduğu için, tabiki tuvaletini yapmayı biliyor ancak okul ortamına uyum sağlayamadığından belki de tuvaletini sınıfta yaptı. Böyle bir durumla karşılaştım.

Araştırmanın üçüncü probleminde yer alan velilerin çocuklarının bugünkü durumlarını düşündüklerinde verdikleri karara ilişkin düşünceleri incelendiğinde anket sonuçları aşağıda Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Erken yaşta okula yollama kararını bugünkü duruma göre değerlendirme (n=21)

Olumlu Görüş	f	Olumsuz Görüş	f	Diğer	f
Sorun yaşanmamakta	10	Yanlış karar olarak görülmekte	7	Süreçte düşünce değişmekte	2
Erken gitmek önemli görülmekte	1	Diğer öğrencilerden akademik olarak geride kalmakta	3	Zamanla düşünce değişmekte	1
		Diğer öğrencilerden sosyal olarak geride kalmakta	3		
		Zorluk çekilmekte	2		
Toplam	11	Toplam	15	Toplam	3
Genel Toplam					29

Tablo 6'da yanıtların analizi sonucunda velilerin çocuklarının bugünkü durumlarını değerlendirirken çocuklarının durumlarını gözlemledikleri ve bu duruma göre kararlarını belirttikleri görülmüştür. Tablo incelendiğinde veliler bugünkü duruma göre geçmişte aldıkları kararlarını değerlendirdiklerinde, bu kararı olumsuz olarak görmekte olduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Belirtilen nedenlere bakıldığında karar alınırken öğrencinin gelişimsel özelliklerinin dikkat edilmediği görülmektedir. Görüşme yapılan velilerden VA9 ve VA21 bu durumu şöyle değerlendirmişlerdir.

VA9. Şuan ki aklım olsaydı göndermezdim çünkü yaşlılarına göre daha geri kalıyor ve başarısız oluyor. Ama 7 yaşında gönderseydim daha başarılı olacağını tahmin ediyorum.

VA21. Hata yapmışım. Akademik başarı konusunda sıkıntı yaşamadık ama sosyal anlamda sıkıntı yaşıyoruz.

Tablo incelendiğinde verilen kararı olumlu olarak görmekte olduklarını ifade edenlerin sayısının da oldukça fazla olduğu görülmüştür. Bu kararı olumlu değerlendirirken çocukların süreçte sıkıntı yaşamadıkları ve okula erken başlamanın avantaj olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan velilerden V16 bu durumu şöyle değerlendirmiştir.

VA16. Erken kalkan erken yol almış. Ne kadar zorlansalar da bugünkü durumundan memnunuz.

Ayrıca “süreçte düşünce değişmekte” ve “zamanla düşünce değişmekte” diğer boyutlar arasında gösterilmekte olup, velilerin çocukları erken yaşta okula gönderme kararlarını değerlendirmelerini etkilemiştir. Değerlendirme sürecinde veliler olumlu-olumsuz görüş şeklinde yorumlamanın zamana göre değiştiğini belirtmişlerdir.

Dördüncü araştırma probleminde velilerin çocukların okula erken başlamasından kaynaklandığını düşündükleri bir olay ya da durum olup olmadığı, eğer varsa bunun nasıl olduğu incelenmiştir. Bu probleme ilişkin anketten elde edilen veriler analiz edilmiş ve sonuçları aşağıda Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Erken yaşta okula başlanmasından kaynaklanan bir olay/durum yaşanıp yaşanmaması (n=21)

Olumlu Görüş	f	Olumsuz Görüş	f
Sorun yaşanmamakta	8	İlk yıl öğrenmede zorluk yaşanmakta	3
		Okuduğunu anlamakta zorluk yaşamakta	3
		Fiziksel yetersizliğini sorgulamakta	2
		Büyük öğrenciler tarafından yönlendirilmekte	2
		Lavabo ihtiyacını karşılayamamakta	2
		Uyum sağlayamamakta	1
		Fiziksel ve sosyal etkinliklerde geride kalmakta	1
		Okul görevlerini yapmaya istekli olmamakta	1
		Toplam	8
Genel Toplam			23

Tablo 7’de yanıtların analizi sonucunda da tablo ikideki gibi erken yaşta okula başlamadan kaynaklanan olayların/durumların yaşanıp yaşanmadığı ifade edilirken, velilerin çocukların durumlarını gözlemledikleri ve bu duruma göre kararlarını belirttikleri görülmüştür.

Tablo incelendiğinde velilerin erken yaşta okula başlamadan kaynaklanan olay/ durum yaşanıp yaşanmadığını değerlendirdiklerinde, erken yaşta okula başlamadan kaynaklı olay/ durum yaşandığı daha çok veli tarafından ifade edildiği görülmüştür. Belirtilen nedenlere bakıldığında yaşananların daha çok akademik olarak yaşandığı görülmüştür. Bu durumu ilk yıl öğrenmede zorluk yaşanmakta ve okuduğunu anlamakta zorluk yaşamakta şeklinde belirtmişlerdir. Görüşme yapılan velilerden VA13, VA9, VA1 ve VA11 bu durumu şöyle değerlendirmişlerdir.

VA13. Bir kitap okuduğunda çok okuması gerekiyor anlaması için.

VA9. Evet yaşadım. Bunlar lavabo ihtiyaçlarını istediği gibi yapamıyordu.

VA1. Fiziki olarak boyu kısa olduğu için kendisini ben cüce miyim diyerek sorguladı.

VA11. Büyük öğrenciler tarafından fiziksel olarak ezildiler.

Görüldüğü gibi erken yaşta okula başlamadan kaynaklı olay/durum yaşamadığını söyleyenlerin sayısı da oldukça fazladır. Görüşme yapılan velilerden V6 ve V7 bu durumu şöyle değerlendirmişlerdir.

VA6. Hayır, herhangi bir olay ya da durum yaşamadık.

VA7. Yaşamadım gayet uyumlu derslerinde de başarılı, isterse başarıyor.

Bazı öğrencilerin sorun yaşarken, bazı öğrencilerin olay/durum yaşamaması okula erken başlama ile ilgili karar alınma sürecinde bireysel farklılıkların göz önüne alınmasının önemini göstermektedir.

Araştırmanın son problemi olan beşinci probleminde ise velilerin bir çocukları daha olsa/varsada onu da 5 ile 5.5 yaş aralığında okula erken kayıt ettirmeye ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bununla ilgili anketin sonuçları aşağıda Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 7. Erken yaşta okula başlamadan kaynaklanan bir olay/durum yaşanıp yaşanmaması (n=21)

Olumlu Görüş	f	Olumsuz Görüş	f	Diğer	f
Sorun yaşanmadığı için tercih edilmekte	3	İlkokul için yaşın erken olduğu düşünülmekte	8	Çocuğun gelişimine göre karar verileceği düşünülmekte	3
Özgüvenin artacağı düşünülmekte	1	Sorun yaşandığı için tercih edilmemekte	2	Sınıftaki öğrencilerin durumuna göre karar verileceği düşünülmekte	1
Zekiyse avantajlı olacağı düşünülmekte	1	Eğitim sistemi uygun görülmemekte	2		
Sosyalleşmeyi sağladığı düşünülmekte	1	Çocukların aynı özelliklere sahip olmadığı düşünülmekte	1		
Hayata daha çabuk uyum sağlayacağı düşünülmekte	1				
Toplam	7	Toplam	13	Toplam	4
Genel Toplam					24

Tablo 7'de yanıtların analizi sonucunda diğer çocukları daha olsa/varsada, o çocuğu da okula erken kayıt ettirip ettirmeme kararlarını alma sürecinde erken okula gönderilen çocukta yaşanan olayların etkili olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Tablo incelendiğinde velilerin diğer çocuklarını okula erken yaşta kayıt ettirme kararlarına bakıldığında olumsuz görüşe sahip velilerin sayısının daha çok olduğu görülmektedir. Olumsuz görüşlerin en dikkat çekici nedeni çocukların oyun çağında olmalarından dolayı, ilkokul için yaşın erken olduğu düşünülmektedir. Görüşme yapılan velilerden VA5 ve VA8 bu durumu şöyle değerlendirmişlerdir.

VA5. Hayır. 5-5.5 yaşın ilkokul için erken olduğunu düşünüyorum.

VA8. Hayır, çocuğum yok olsa da kesinlikle erken kayıt ettirmem çünkü çocuğun oyun zamanı biz ders yapmakla uğraştık. Hem anne olarak çocuğumla çok yıprandık. Sistem bana çok yanlış geldi.

Ancak sayıca az da olsa bazı velilerin görüşünün olumlu olduğu görülmektedir. Bu görüşün olumlu olmasında, erken okula başlayan çocuklarında sorun yaşamamalarının etkili olduğu belirtilmektedir. Görüşme yapılan velilerden VA17 ve VA18 bu durumu şöyle değerlendirmişlerdir.

VA17. Evet, çünkü sosyalleşmesini istiyorum. Okumayı yazmayı erken öğrenmesi, kendine güveninin daha çok artacağına inanıyorum.

VA18. Evet, hayata daha çabuk uyum sağlamaları için.

Olumlu ve olumsuz görüşlerin yanı sıra diğer çocuklarının bireysel durumuna ve sınıfın yaş aralığına göre olumlu ya da olumsuz karar vereceklerini belirten veliler de bulunmaktadır. Çocukların bireysel durumuna göre karar vereceğini belirten veliler erken okula başlayan çocukları ile diğer çocuklarının aynı olmadığını, kişisel farklılıklarının önemli olduğunu vurgulamakta oldukları görülmektedir. Görüşme yapılan velilerden V3 bu durumu şöyle değerlendirmiştir.

VA3. Bu kararı çocuğumun hazır bulunuşluğu, zihinsel, fiziksel ve duygusal gelişiminin okula başlamasına etkisi gibi durumları göz önüne alarak değerlendirdim.

Sınıf ortamının etkili olduğunu düşünen veli de bulunmaktadır. Gönderme kararında sınıfın yaş aralığının etkili olacağını belirtmektedir. Bu durumu şöyle değerlendirmiştir.

VA19. "Bilgiyi kapması hakkında bir korkum yok. Ama bütün arkadaşları aynı yaşta olsa göndermede bir sıkıntı duyma"

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin okula erken yaşta başlayan çocukların bilişsel potansiyelleri hakkındaki düşünceleri analiz edildiğinde öğretmenlerin 60-66 aylıkken okula başlayan çocukların bilişsel alanda diğer çocuklara göre yetersiz olduğu sonucuna ulaştıkları ortaya konulabilir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin çoğu, okula erken yaşta başlayan çocukların bilişsel anlamda; dikkat sürelerinin kısa, akademik başarılarının ve derse katılımlarının düşük olduğunu dile getirmişlerdir. Özden, Kılıç ve Aksu (2014) yaptıkları araştırmada da bu araştırmaya paralel olarak ilkökula 72 aydan önce yani 60-66 aylık dönemde başlayan öğrencilerin akademik başarılarının daha düşük olduğu, bu yaş döneminin okuma yazmayı öğrenme için uygun olmadığı ve 60-66 aylık öğrencilerin daha okul olgunluğuna erişemedikleri sonuçlarına ulaşmışlardır. Yılmaz, Taşçı, Fidan ve Nurlu'da (2014) bu görüşü destekleyerek öğrencilerin okul olgunluğu ve formal eğitime hazır bulunuşluğu bakımından eksik olduklarını belirtmişlerdir. Öztürk ve Uysal (2013) ise bu dönemdeki öğrencilerin seslerle ilgili çalışmalarda zorlandıklarını, işitsel algılarının zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Diğer çalışmalarda da, öğretmenlerin okula erken yaşta başlayan çocukların gelişim özelliklerinin ve hazır bulunuşluklarının yeterli olmamasından kaynaklı bunun gibi birçok sorunlarla karşılaştıkları ortaya konulmuştur (Başar, 2013; Özenç ve Çekirdekçi, 2013; Erdoğan-Işıkoğlu ve Şimşek, 2014). Bununla birlikte okula erken yaşta başlayan çocukları bilişsel anlamda değerlendiren öğretmenlerden birkaçı da bu çocukların bilişsel anlamda gayet iyi olduklarını, hatta sınıfın en iyi öğrencilerinden biri olduklarını düşünmektedirler. Görüldüğü gibi bu konuda yapılan çoğu araştırmalar okula erken yaşta başlayan çocukların bilişsel anlamda yeterli olgunluğa ulaşmadığını, bu nedenle bu çocukların sıkıntı yaşadıklarını vurgulamıştır. Arada istisnalar olsa dahi okula erken yaşta başlayan çocukların çoğunluğunda bilişsel anlamda sıkıntılarının görülmesi bunların bilişsel anlamda yeterli hazır bulunuşluğa erişmeden okula başladıklarını ve bunun sonucunda diğer çocuklara göre daha başarısız oldukları söylenebilir.

Okula erken yaşta başlayan öğrencilerin duyuşsal özellikleri incelendiğinde çalışma grubundaki çoğu öğretmenler, okula erken yaşta başlayan çocukların diğer çocuklara göre duyuşsal anlamda; daha duyuşsal oldukları, öğretmenlerinden daha fazla ilgi ve sevgi bekledikleri, sürekli oyun oynamak istedikleri ve başarısızlık duygusu yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Özden, Kılıç ve Aksu (2014) yaptıkları araştırmada da okula erken yaşta başlayan çocukların başaramama korkusu olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Örs ve arkadaşları (2013) araştırmalarında okula erken yaşta başlayan öğrencilerin içinde başarısız olanların diğer çocukların yanında ezildiklerini bunun sonucunda da daha fazla başarısızlık duygusu yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Öztürk ve Uysal (2013) yaptıkları çalışmada okula erken başlayan öğrencilerin daha fazla oyun oynamaya istekli olduğunu dile getirmiştir.

Gerek bu çalışma grubundaki öğretmenlerin görüşleri, gerek diğer araştırmalarda elde edilen bulgular göstermektedir ki okula erken yaşta başlayan çocuklar duyuşsal anlamda diğer çocuklara göre daha hassastırlar ve arkadaşlarının yapabildiğini kendilerinin yapamadıklarını gördüklerinde başarısızlık duygusuna kapılabilirler. Bu çocukların dikkat sürelerinin kısa olmasından kaynaklı dersten

çabuk sıkılırlar ve dersten sıkıldıklarında yeri gelince ağlarlar. Buradan yola çıkarak aslında bilişsel ve duyuşsal sürecin birbiriyle bağlantılı olduğunu da söylemek mümkündür.

Araştırma bulgularına göre çalışma grubundaki öğretmenlerin psiko-motor boyutta en sık dile getirdikleri değerlendirme küçük kasların yeterince gelişmemiş olmasına bağlı olarak yazı yazmada ve etkinlikleri yapmada yaşanan zorluklardır. Akbaşı ve Üredi (2014) tarafından yapılan “Eğitim Sistemindeki 4+4+4 Yapılanmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri” isimli çalışmaya katılan 89 birinci sınıf öğretmeninden 18’i yeni sisteme yönelik belirttikleri görüşler içerisinde “Yeterince gelişmeyen çocuklara birinci sınıf ağır gelmekte, öğretmenler küçük öğrencilerle uğraşmak zorunda kalmaktadır.” görüşünü belirtmişlerdir. Yine aynı çalışmaya katılan öğretmenler “El ve parmak kas becerilerini geliştirmek ve ilk okuma yazmaya hazırlığı pekiştirmek amacıyla Türkçe programına çok sayıda resim boyama çalışmaları, çizgi çalışmaları eklenmiştir.” görüşünü dile getirmişlerdir. Bu görüşler çalışmamızda da dile getirilen fiziksel olarak yeterince gelişmemiş olma görüşünü desteklemektedir.

Bunun yanında “Fiziksel Olarak Yeterli Olmama” ve öğrencilerde “Özgüven/öz yeterlilik duygusu geliştirememeye” şeklinde belirtilen sorunların görüldüğü öğretmenler tarafından sıklıkla anketlerde ve görüşmelerde belirtilmiştir. Nitekim Akbaşı ve Üredi (2014) tarafından yapılan çalışmaya katılan öğretmenlerin belirttiği “Çocuklar tuvalet disiplini, uyku ve dikkat süresi, kas gelişimleri ve duygu farklılığı, bedensel farklılıklar, kendini eksik hissetme veya üstün görme gibi davranışlar göstermektedirler.” görüşü ve Arı (2014) tarafından yapılan çalışmada belirtilen “İleri düzeydeki öğrenciler etkinlikleri daha çabuk kavramakta, daha çabuk bitirmektedir” görüşü çalışmanın bu bulgusuyla örtüşmektedir. Diğer yandan, düzeyi düşük öğrenciler etkinlikleri geç bitirmekte, hatta bıkkınlık, kendine güvensizlik, isteksizlik göstermektedirler.” görüşü birbirlerini desteklemektedir. Okula erken başlayan öğrenciler (60-66 ay) ile diğer öğrenciler (66-78 ay) arasında iki yaşa kadar fark oluşabileceği ve bu yaş dönemlerinde bu farkın önemli fiziksel farklılıklara (boy, kilo, büyük ve küçük kas gelişimi) sebep olabileceği bilinmektedir. Bu durumun küçük kas gelişimi gerektiren “Makas Tutma/Yazı Yazmada Zorlanma” gibi etkinliklerde zorlanmalara ve bunlara bağlı olarak “Özgüven/Öz Yeterlilik Duygusu Geliştirememeye” gibi durumlara sebep olduğu çalışmaya katılan öğretmenler tarafından da dile getirilmiştir.

İletişim ve sosyal ilişkiler boyutunda anket ve görüşmelere göre en sık belirtilen çabuk kırılma/arkadaşlarını kıskanma davranışları ve oyunlarda meydana gelen hep kazanma isteği olduğu belirtilmiştir. Arı (2014) tarafından yapılan çalışmada da bu görüşe paralel olarak, yaş bakımından gruplaşmalar olduğu, iletişimsizlik sorunlarının baş gösterdiği, aralarında anlaşmazlıklar görüldüğü, dışlananlar olduğu, kavga edildiği, küçüklerin ezildiği ve oyunlara katılmadığı gibi ikili ve grup ilişkilerinde sorunlar yaşandığı ifade edilmiştir. Bunun nedeni olarak çalışmadaki görüşmelerden de görüldüğü üzere küçük yaş grubundaki öğrenciler duygusal olarak daha hassas ve alıngan oldukları söylenebilir. Oyun kurallarını uygulamada ve anlamada zorluklar, yaş gruplarına bağlı olarak ben merkezli davranma, arkadaşlarını kıskanma ve küsme davranışları gösterebilmektedirler. Bunlara ek olarak birçok öğretmen görüşmelerde ve yapılan ankette erken başlayan çocukların kendilerinde var olsa bile liderlik özelliklerini gösteremediklerini belirtmişlerdir. Arı (2014) yapılan çalışmada belirtilen “Kendilerine güvenemiyorlar. Sık sık başarısızlığı, diğerlerinden geri kalmayı tadıyorlar. Çekingen davranıyorlar. Özgüven sorunu yaşıyorlar.” ve Akbaşı ve Üredi de (2014) “Büyüklerden daha çok küçüklerde kendi özelliklerini ortaya koyamama “liderlik” gibi problemler görüyorum.” görüşü bu görüşlere paraleldir. Psiko-motor boyutta belirtilen fiziksel olarak yeterli olamamaya dayalı özgüven sorunu bu boyutta da oyunlarda ve arkadaşlık ilişkilerinde kendini göstermektedir ve dolayısıyla erken başlayan öğrenciler görüşmelerde dile getirdiği gibi “liderlik özellikleri olsa bile liderlik özellikleri gösterememektedirler”. Bu durum farklı yaş gruplarının bir arada bulunmasından ve daha büyük öğrencilerin küçükler üzerinde baskı kurmasından dolayı ortaya çıkmaktadır. Nitekim Ericson’un Psiko-sosyal Gelişim Kuramı’nda da 5 ve 7 yaşındaki çocuklar farklı özellikleri olan farklı gelişim evrelerinde bulunmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan velilere yöneltilen “Çocuğunuzun bugünkü durumunu düşündüğünüzde bu kararınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?, Çocuğunuzun okula erken başlamasından kaynaklandığını düşündüğünüz bir olay ya da durum yaşadınız mı? ve Bir çocuğunuz daha olsa/ varsa onu da 5 ile 5.5 yaş aralığında okula erken kayıt ettirir misiniz?” sorularına verilen cevaplar

incelendiğinde, velilerin sorulara yanıt verirken kendi çocuklarının süreçlerine göre düşüncelerinin değiştiği görülmektedir.

Araştırma sonuçları göz önüne alındığında 4+4+4 eğitim sistemine yönelik tek bir görüş ortaya çıkmamaktadır. Yapılan görüşmelerde süreçten memnun olanlar da vardır. Ancak daha çok eğitim sistemine yönelik olumsuz görüşlerin olduğu görülmektedir. Aykaç, Kabaran, Atar ve Bilgin (2014) tarafından 4+4+4 uygulamasına yönelik yapılan çalışmada da öğretmen görüşleri ele alınan problem durumlarına göre farklılıklar gösterse de, her problem durumu için ağırlıklı olarak olumsuz yönde olduğu vurgulanmıştır. Veliler geçmişte aldıkları kararları değerlendirdiklerinde çocuklarının gelişimsel özelliklerini göz önüne almamadan kaynaklı sorunlar yaşayan öğrencilerin velileri bu kararla ilgili pişmanlık yaşamaktadır. Gelişimsel faktörler, öğrenme seviyelerini etkilemektedir. Schunk'un (2011) bu durumu 'Öğrencilerin sınıfta en iyi öğrendikleri an gelişim düzeylerine uygun öğretim yapıldığı andır. Birinci sınıfta bile gelişim seviyeleri öğrenciler arasında farklılık gösterir' cümleleriyle açıkladığı görülmektedir. Ayrıca erken yaşta okula başlamadan kaynaklı olumsuz olay/durum yaşandığı daha çok veli tarafından ifade edildiği görülmüştür. Belirtilen nedenlere bakıldığında bu olumsuzlukların daha çok akademik olarak yaşandığı görülmüştür. Öğretmenlerin de benzer cevaplar verdikleri görülmüştür. Dikkat çekici sorulardan biri olan bir çocuğunuz daha olsa/varsada onu da 5 ile 5.5 yaş aralığında okula erken kayıt ettirir misiniz sorusuna verilen olumsuz yanıtlar velilerin bu eğitim sisteminden memnun olmadıklarını göstermektedir. Bu olumsuz yanıtların en önemli nedeni olarak çocukların oyun çağında olmalarından dolayı, ilkökul için çocuğun yaşının küçük olduğu söylenilebilir.

Bu sonuçlardan yola çıkılarak eğitimde kaliteyi arttırmak, öğrencilere hak ettikleri eğitimi verebilmek adına şu önerilere yer verilebilir: İlkokul düzeyinde yeni bir eğitim sistemine üzerinde çalışılacağına hazırlık süreçlerine sınıf öğretmenleri de dâhil edilmeli, hangi grupla çalışacaklarsa o grubun özelliklerini tanımlarına yönelik eğitimler verilmeli, velilerin, okula erken yaşta başlayan çocukların durumuyla ilgili bilgilendirilmesi sağlanmalıdır. Bunun yanında gelecek çalışmalar için araştırmacılara 4+4+4 eğitim sisteminde akran değerlendirmeleri üzerinde de çalışılması önerilebilir.

Kaynakça

- Aybek, B. ve Aslan, S. (2015). İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin 4+4+4 kesintili zorunlu eğitim sisteminde yaşamış oldukları sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik görüşlerinin incelenmesi, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(3), 327-346.
- Arı, A. (2014). İlkokul birinci sınıfa başlama yaşına ilişkin öğretmen görüşleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri-Educational Sciences: Theory ve Practice*, 14(3), 1031-1047.
- Aykaç, N, Kabaran, H., Atar, E. ve Bilgin, H. (2014). İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin 4+4+4 uygulaması sonucunda yaşadıkları sorunların öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 335-348.
- Başar, M. (2013). 60-66 ay aralığında ilkokula başlayan öğrencilerin kişisel öz bakım ve ilkokuma-yazma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8 (8), 241-252.
- Canbulat, T. (2017). Kesintili zorunlu eğitimden etkilenen ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve okula hazır bulunuşluk düzeylerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1573-1586.
- Kahramanoğlu, R., Tiryaki, E. N., & Canpolat, M. (2015). A study on the school readiness of the 60 to 66 months old students who have just started primary school. *Kastamonu Education Journal*, 23(3), 1065-1080.
- Kartal, S. (2013). Türkiye'de ilkökula başlama yaşının beş yaşa indirilmesinin eğitim politikaları açısından değerlendirilmesi, *Mülkiye Dergisi*, 37(3), 201-214.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi
- MEB. (2012a). *12 yıl zorunlu eğitim: sorular-cevaplar*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB. (2012b). *Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim kurumları yönetmeliği*. Resmi Gazete, S:28360, 23.04.2016 tarihinde, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120721-9.htm>, adresinden alınmıştır.
- ERG. (2013). Erken Çocukluk Eğitimi ve 4+4+4 Düzenlemesi, 18.01.2016 tarihinde http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/ACEV.ERG_ECE_PolitikaRaporu.pdf adresinden alınmıştır.

- Erdoğan-Işıkoğlu, N. ve Şimşek, Z. C. (2014). Birinci sınıfa başlayan çocukların, velilerin ve öğretmenlerin okula uyumlarının incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports ve Science Education*, 3 (2), 62-70.
- Ergün Öztürk, E. ve Uysal, K. (2013). İlkokul 1.sınıf öğrencilerinin okuma-yazma süreçlerinin takvim yaşı yönünden karşılaştırılması, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1041-1054.
- Özden, B., Kılıç, R. ve Aksu D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin 12 yıllık (4+4+4) zorunlu eğitime ilişkin görüşleri, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilgiler Dergisi*, 7 (4), 181-202.
- Özenç, M. ve Çekirdekçi, S. (2013). İlkokul 1. sınıfa kaydolun okul öncesi dönem çağındaki öğrencilerin (60-60 ay) yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 177-192.
- Akbaşı, S. ve Üredi, Ü. (2014). Eğitim sistemindeki 4+4+4 yapılanmasına ilişkin öğretmen görüşleri, *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(1), 109-136.
- Senemoğlu, N. (2011). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Pegem Akademi
- Schunk, D. H. (2011). *Öğrenme teorileri – eğitimsel bir bakış (çev. ed. M. Şahin)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. (İlk baskı 2009).
- Uzun, E. M. ve Alat, K. (2014). İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin 4+4+4 eğitim sistemi ve bu sistem sonrasında ilkokula başlayan öğrencilerin hazır bulunuşlukları hakkındaki görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 15-44.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, N., Taşçı, G., Fidan, M. ve Nurlu, Ö. (2014). 4+4+4 sistem değişikliğinin ilk yılında ilkokul birinci sınıflardaki durum: sorunlar ve ihtiyaçlar (Erzincan örneği). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4, özel sayı.